

UPPSATSER:

Kulturgeografiska institutionen

Destination: Norra Grängesbergsgatan
Ett industriområdes plats i den postindustriella staden

Ellen Aurell

ABSTRACT

Aurell, E. 2020. Destination: Norra Grängesbergsgatan. Kulturgeografiska institutionen, *Uppsatser*, Uppsala Universitet.

Ett nytt synsätt på industriområdenas plats i postindustriella städer håller på att växa fram. Runt om i världen bevaras industriområden för kulturella syften och skapar nya urbana destinationer för turister och invånare. Istället för att rivas blir de bevarade som kulturminnesmärken från den industriella eran, där nya verksamheter flyttar in. Detta leder till att ett områdes urbana identitet förändras. Norra Grängesbergsgatan som ligger i Sofielunds industriområde i centrala Malmö, har potential att bli ett sådant område. Norra Grängesbergsgatan har länge varit okänd i egenskap av en av stadens mest kriminella gator. Idag är den dock även känd för sitt kulturella utbud och dessutom ett växande sådant. Studien kommer fram till att det finns olika aktörer som skapar förändring genom samarbete och partnerskap. Det är inte utan utmaningar utvecklingen av sker. De industriella strukturerna skapar både hinder och möjligheter för framtida verksamheter samtidigt som det finns farhågor för att området gentrificeras. Det som är säkert är att något har börjat hända på Norra Grängesbergsgatan.

Keywords:

Kulturredd industriområdesutveckling, industriell gentrifiering, regimteori, sociospatial dialektik, industriellt arv.

Handledare: Peter Jakobsen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	6
1.1 Norra Grängesbergsgatans läge i Malmö samt dess markanvändning	7
2. SYFTE	9
2.1 Frågeställningar	9
3. TEORETISKT RAMVERK	10
3.1 Sociospatial dialektik	10
3.2 Regimteorin	11
3.3 Industriell gentrifiering	12
3.4 Modell för utveckling av det industriella arvet	13
4. METOD	14
4.1 Observation	14
4.2 Dokumentanalys	14
4.3 Semistrukturerade intervjuer	15
5. RESULTAT	16
5.2 Från Svinaryssland till NGBG	16
5.1 Industriområden som destinationer	18
5.3 Utvecklingaktörerna på Norra Grängesbergsgatan	19
5.4 Från klassisk industri till kulturell industri	22
5.5 Stigmatisering och gentrifiering	24
6. SLUTSATS	29
REFERENSLISTA	32
BILAGA 1 Intervjuguide NGBG	35
BILAGA 2 Intervjuguide Fastighetsägare	35
BILAGA 3 Intervjuguide Verksamhetschef	35

1. INLEDNING

Norra Grängesbergsgatan, med förkortningen NGBG, är inte direkt välkomnande med sina industriella byggnader i olika nyanser av betong och tegel. Det finns knappt några träd eller bänkar. Gatans cykelväg ligger intill gatans otaliga bilverkstäders portar då bara i direkt anslutning till gatan finns ett femtontal bilverkstäder. Om man har tur står en av de anställda och hjälper bilföraren att inte backa på en när man cyklar förbi. Här luktar det bensin och spolarvätska blandat med nybakad baklava, en söt frän doft som är typisk för gatan. Husväggarnas reklamskyltar är på flera språk och det finns många olika nationella föreningar och mat från hela världen. Det är en livlig genomfartsgata i Sofielunds industriområde, som både minner om svunna tider och symboliserar en globaliserad värld. Doreen Massey beskriver en liknande historia av sitt närområde i texten *'A Global Sense of Place'* (1994). Massey beskriver hur hennes stadsdel i London är kopplad till hela världen. Massey beskriver hur en plats kan ha flera identiteter och hur de som rör sig i den har lika många (Massey, 1994, s. 1).

Take, for instance, a walk down Kilburn High Road, my local shopping centre. It is a pretty ordinary place, north-west of the centre of London. Under the railway bridge the newspaper stand sells papers from every county of (...) my neighbours. (...) This is just the beginnings of a sketch from immediate impressions but a proper analysis could be done of the links between Kilburn and the world. And so it could for almost any place (Massey, 1994, 1).

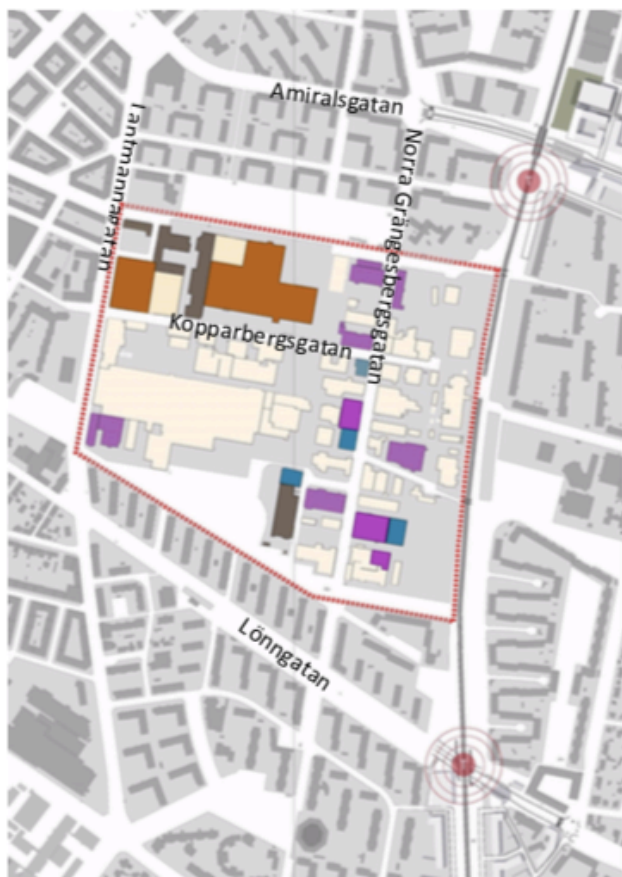
Vid en första anblick kanske områdets koppling till den stora världen inte sticker ut så mycket från andra platser i Malmö. Det som gör Norra Grängesbergsgatan speciell är att världen tar plats i ett slitet industriområde, insprängt mellan bostadsområden i centrala Malmö. Vid den andra anblicken märks något som gör gatan än mer speciell. Bakom industrilokalernas väggar finns ett växande kulturutbud. Här finns religiösa samfund, mat från hela världen på matbutiken Orient Food, klubbar, föreningar, replokaler och en minibio. En dag om året stängs gatan av för trafik när den årliga gatufestivalen 'NGBG Gatufesten' äger rum. Under den dagen huserar DJ-bås i stället för bilar inne i vissa av garagen och tusentals besökare kommer till gatan. Det kulturella utbudet på Norra Grängesbergsgatan utmanar en stigmatiserad bild av gatan som en av Malmös mest kriminella (Expressen, 2018) och ses som en möjlighet att ge området en ny urban identitet och bli en destination för kulturliv. Detta är en aktiv, medveten del av olika lokala aktörers arbete med områdets utveckling. Runt om i världen börjar gamla industriområden i städer ses som postindustriella arv värda att bevara ur kulturella och konstnärliga aspekter. Detta innebär en förändrad syn på dessa områden som injicerar ett värde i att bevara industriella områden i postindustriella städer. Detta har börjat hända i Sofielunds industriområde i Malmö, på genomfartsleden Norra Grängesbergsgatan.

Denna studie fokuserar på kulturens roll i utvecklingsprocessen av Norra Grängesbergsgatan. Genomintervjuer, observation och dokumentanalys analyseras gatan utifrån ett teoretiskt ramverk. Detta tar upp den sociospatiala dialektiken mellan den fysiska och sociala strukturen, risken för industriell gentrifiering och själva styrelsesättet på vilket gatans framtid bestäms.

1.1 Norra Grängesbergsgatans läge i Malmö samt dess markanvändning

Källa: Google Maps, Malmö (2020-05-23)

Nulägeskarta verksamheter inom området idag

Teckenförklaring Markanvändning idag

Stationsområde

Planområdesgräns

Besöksanläggningar inom fritids- och kulturverksamhet såsom teater, sport-idrottshall, cirkusskola, grafittihall etc.

Verksamhetsområde, produktion, verkstäder, service, lager, med tillhörande försäljning, handel med skrymmande varor, vuxenutbildning.

Handel, butik, restaurang, samlingslokaler, hälsovård, förskola, och andra serviceverksamheter.

Handel, service, restaurang och samlingslokaler inom kultursektorn i verksamhetsområde för industri.

Besöksanläggningar inom verksamhetsområde för industri.

Källa: Egentagna bilder från Norra Grängesbergsgatan och graffitihangaren (2020-05-23)

2. SYFTE

Syftet i denna studie är att skapa en samlad, överskådlig bild över Norra Grängesbergsgatans stadium i dess utvecklingsprocess. Detta genom att problematisera dagens verksamheter och de planerade samt den mediala bilden av gatan. På så sätt beskrivs gatans plats i det postindustriella Malmö igår, idag och imorgon. Genom att studera Norra Grängesbergsgatan ur ett aktörsperspektiv fokuserat på kulturens roll i utvecklingsprocessen kommer gatan att analyseras. Studien bidrar till det växande intresset av att bevara industriområden där kultur kan spela en stor roll i att legitimera bevarandet av byggnaderna och skapa en ny social identitet för området som en destination.

2.1 Frågeställningar

- Hur har verksamheterna på Norra Grängesbergsgatan förändrats historiskt sett?
- Vilka är de aktörer som påverkar utvecklingen av Norra Grängesbergsgatan idag?
- Vad kan deras respektive förslag innebära för framtiden och vilka utmaningar finns det?

3. TEORETISKT RAMVERK

Till grund för denna studie ligger en bred analys över gatans historiska utveckling och hur människan samt byggnaderna formas av varandra. Därtill tillkommer en teori för själva styrningen av utvecklingsprocessen. Därefter presenteras en modell för industriellt arvsbevarande för att kunna placera in gatans utveckling i en omvandlingsprocess gällande industriellt arv för kulturell användning. Detta avsnitt ägnas således åt att placera utvecklingen av Norra Grängesbergsgatan i ett sammanhang av större intresse för bevarande av industriområden för kulturella syften och turism.

3.1 Sociospatial dialektik

För att koppla an gatans fysiska struktur med den sociala, måste dessa ses som beroende av varandra. Sociospatial dialektik är det begrepp som beskriver relationen mellan den fysiska urbana miljön och de som rör sig i den. Urbana rum är skapade av människan, deras karaktär, utseende och ändamål utformas och påverkas av dem som använder dem. Människan lever och verkar i dessa urbana rum och justerar dem för att passa de behov som människan har. På samma gång anpassar sig människan till den fysiska strukturen av det urbana rummet och de människor som finns där. Således är det en tvåvägsprocess som formar de urbana landskapen och de människor som rör sig i dessa. Urbaniseringsprocessen skapar ett förändringsförhållande där ekonomiska, demografiska, sociala och kulturella krafter kontinuerligt interagerar med dessa stadsområden. Urbana rum kan därför inte bli förstådda som ett neutralt medium som sociala, ekonomiska och politiska processer tar sig uttryck i. Det urbana rummet bidrar även det till den urbana utvecklingen och relationen mellan olika grupper i staden. Rummet är även basen för utvecklingen av distinkta sociala miljöer som formar attityder och beteendena hos dem som rör sig i dem (Knox & Pinch, 2014, s. 5).

I artikeln *'The right to the city'* (2008) skriver David Harvey att urbaniseringen inte kan särskiljas från vilka sociala band, relationer, livsstilar, teknologi och de estetiska värden som önskas. Det är först och främst inte den individuella friheten att ha tillgång till urbana resurser, utan det handlar om rätten att ändra oss själva genom att ändra staden. Det är en kollektiv snarare än en individuell rättighet, då det kräver kollektiv kraft att ändra urbaniseringsprocessen. Harvey menar att friheten att skapa och ändra våra städer och oss själva i dem är en av de viktigaste men även den mest förbisedda av mänskliga rättigheter (Harvey, 2008, s.23). Massey (1994) argumenterar liknande och menar att platser inte är statiska då de sociala interaktioner som tar plats i dessa rum inte är det. Hon menar att platser inte bara har en unik identitet utan att de har flera. Urbana platser eller rum är fyllda av interna konflikter platsens identitet ständigt reproduceras. Massey menar att varje plats är unik utifrån de sociala relationerna och hur globaliseringen tar sig i uttryck i dessa (Massey, 1994, s. 7-8).

I relation till Norra Grängesbergsgatan skapar den fysiska strukturen dess förutsättningar för sociala nätverk, verksamheter och användning. På samma sätt påverkar dessa den byggda miljön. I relationen mellan människan och den fysiska urbana miljön finns krafter som genom ekonomisk, politisk och social makt definierar områden. Dessa är utöver användarna de olika organisationer, företag och verksamheter som med specifika mål kan omdefiniera och förändra områden.

3.2 Regimteorin

Kopplat till hur rum utformas och därefter hur de påverkar de aktiviteter som sker i dem och vice versa finns det maktrelationer att beakta. Dessa finns mellan företag, kommun, organisationer och individer. Vissa har större potential att påverka utformningen av de urbana rummen än andra, då de har tillgång till politisk och ekonomisk makt.

I artikeln *'The entrepreneurial city: new urban politics, new urban geographies?'* av Tim Hall and Phil Hubbard (1996) beskrivs övergången från industriella städer till postindustriella städer genom att fokusera på förändringen av styrning. Det är inte endast städernas utseende och funktioner som förändrats under de-industrialiseringen, utan även hur de styrs. Författarna påvisar skiftet från en stark kommun till ett fokus på partnerskap mellan olika aktörer (Hall & Hubbard, 1996, s. 153). Även David Harvey beskriver denna förändring i urban styrning i artikeln *'From Managerialism to Entrepreneurialism: The Transformation in Urban Governance in Late Capitalism'* (1989). Harvey beskriver skiftet från en starkare kommun till ett diversifierat styrelsesätt där kommuner behöver vara mer innovativa för att säkra en bättre framtid för invånarna. Denna urbana entrepreneurialism vilar på ett offentligt-privat partnerskap som fokuserar på investering och ekonomisk utveckling med en spekulativ konstruktion av det urbana rummet (Harvey, 1989, s. 8).

Regimteorin ser urban politik som en evolution av en rad olika regimer istället för att särskilja den som ensidig eller mångsidig. Detta innebär att teorin studerar hur olika koalitioner samarbetar för att åstadkomma förändring i städer. Dessa 'pro-growth koalitioner' är därför viktiga för att hitta lösningar på särskilda lokala problem (Hall & Hubbard, 1996, s. 153). Det centrala i regimteorin är att makt inte tilldelas med automatik, utan att den aktivt måste eftersträvas. I kontexten av urban förändring och ekonomisk omstrukturering söker kommunen allianser för att öka chanserna att uppnå politiska resultat (Ibid, s. 155). Partnerskap är således grundläggande för denna nya typ av urban ledning. Till detta beskrivs den nya typen av styrandeform i postindustriella städer på ett entreprenörsliknande sätt. Spekulative projekt och initiativ och deras policys är snarare formulerade av den privata än den offentliga sektorn. Linjen mellan privat och offentligt blir således otydlig och flytande. Denna form av koalition mellan privat och offentligt är det verktyg som kommunen skapar för att kunna agera (Ibid, s. 157). Regimteorin tar även hänsyn till rollen som kulturen har i urbant entreprenörskap. Denna fokus öppnar viktiga undersökningsområden av samverkan mellan kulturella, sociala, ekonomiska samt politiska geografier. Genom dessa går det att se att kultur ständigt är förhandlad och ifrågasatt på den lokala nivån. Detta betyder att istället för att applicera en generell bild av urban kultur, beakta en fragmenterad, problematiserande syn på olika kulturer som alla strävar efter dominans och makt. Detta kritiska beaktande av lokal kultur leder till en större hänsyn till vardagliga kulturer och visar hur dessa är ständigt ifrågasatta och förhandlade mellan olika sociala grupper. Det är viktigt att understryka att den urbana regimen aldrig är färdig men alltid ifrågasatt (Ibid, s. 164-5).

Detta fragmenterande styrelsesätt leder till förändringar för de människor och byggnader som finns i ett område. För att kunna kritiskt analysera Norra Grängesbergsgatans utveckling kommer hänsyn tas till diskussionen kring gentrifiering av gatan.

3.3 Industriell gentrifiering

Förändring i stadsmiljön kan leda till positiva och negativa konsekvenser i takt med att ett områdes användningsfunktioner ändras. I relation till studien av utvecklingsprocessen av en industriell gata är fokus inte på boendefrågan utan på själva användningen av gatan.

Den tyska sociologen Ruth Glass myntade begreppet 'gentrifiering' på 60-talet för att förklara förändringen där arbetarklassområden blev medelklassområden i London. Denna förändring ledde till förflyttning som ledde till en omlokalisering av fattiga, redan utsatta invånare mot köpstarka (Lees et al. 2008, s. 4). Gentrifieringsdebatten har dock nästan uteslutande handlat om bostadsområden och ett skifte från fattiga till rikare invånare. En karaktäristik för förnyelse är emellertid växlingen mellan industriellt bruk till kulturellt, eller en övergång från kommersiell användning till bostäder (Pratt, 2009, s. 1043). Kultur kan spela en nyckelroll i omformningen av urbana områden. I artikeln '*Gentrification and the Artistic Dividend: The Role of the Arts in Neighborhood Change*' av Carl Grodach, Nicole Foster, och James Murdoch (2014) diskuterar författarna kopplingen mellan konst och områdesutveckling. Kulturledd områdesomvandling kan både ske genom urbana policys och/eller individuella handlingar. Dessa kan skapa positiva förändringar för urbana områden. Museer och andra kulturinstitutioner kan påverka området drastiskt, då det attraherar fastighetsutveckling, jobb och nya tjänster. Risken, menar författarna, kan bli att detta mest attraherar turister, socioekonomiskt starka individer (Grodach et al, 2014, s. 22). Författarna menar att denna typ av kulturledd gentrifiering, eller områdesomvandling, skapas genom att konstnärer approprierar utrymmet. Detta för att sedan bli stöttade av investerare för att investera i den byggda miljön. Detta brukar ske i fattiga, etniskt segregerade och förfallna områden som blir till "neo-bohemiska" områden fyllda med gallerier, barer, restauranger och caféer. Dessa blir därefter 'mainstream'-områden, renoverade till att bli attraktiva destinationer. Författarna menar även att kulturen fått en större roll som instrument för urbana policys och planering (Ibid, s. 23). Olshammar (2019) menar att detta inte är en oväntad reaktion eftersom kommuner och andra aktörer ofta använt kulturhändelser för att signalera inledningen av en ny era och locka människor till tidigare industriområden. Även om det har skett en blygsam och mer eller mindre spontan migration av konstnärer och kulturproducenter till tidigare industriområden, utlöser de i allmänhet gentrifieringsprocesser eftersom deras närvaro är attraktiv för mer intressanta konsumenter och boende som delar deras estetiska värden och livsstil (Olshammar, 2019, s. 70).

Ur denna synvinkel kommer gentrifiering diskuteras i relation till kulturledd utveckling av industriområden. Även det förändrade perspektivet på industriområden som intressanta utvecklingsplatser kan göra att dessa utvecklas till förmån för turism istället för byggande av bostäder. Genom studiet av andra industriområdes utveckling kan Norra Grängesbergsgatans utveckling placeras i ett bredare, internationellt, sammanhang.

3.4 Modell för utveckling av det industriella arvet

I artikeln *'A life cycle model of industrial heritage development'* av Philip Feifan Xie (2015) framförs en livscykelmodell för utvecklingen av det industriella arvet i postindustriella städer. I detta perspektiv kan det industriella arvet i form av industriområden som fortfarande står kvar efter industrins fall ses som minnesplatser värda att bevara. Dessa platser har blivit en ny, växande domän av kulturell urban planering för etablerande av kreativa industrier och ny urbansocial identitet. Dessa platser är bevis på den kontinuerliga ombyggnadsprocessen. Det finns en framväxande så kallad "tourist gaze" på områdena, som nostalgiska landskap med stor potential för nya användningsområden. Detta leder till att industriella områden blir likt landmärken, som spelar på nostalgi och formar ett kollektivt minne i det samtida samhället. Denna adaptiva återanvändning har öppnat upp nya rum för resursvänlig nytolkning av befintliga byggnader och visar på den framväxande kreativa ekonomin (Xie, 2015, s. 142). Livscykelmodellen innefattar tre element; territorialisering, de-territorialisering och re-territorialisering. Dessa element illustrerar det invecklade samspelet av identitet, landskap och sociospatiella förändringar med exemplet LX Factory i Lissabon, Portugal (Ibid, s. 143).

Det första stadiet, territorialisering, fungerar som en katalysator för att konvertera oanvända tillgångar till produktiv användning och för att återintegrera dem i deras omgivning. Industriområden i en postindustriell stad blir ofta sedda som oönskade miljöer, vilket kräver en omdefinition av den territoriella identiteten. Detta sker genom arbete för att skapa kulturella symboler som anspelar på den lokala känslan av arv (Ibid, s. 147-8).

Det andra stadiet, de-territorialiseringsprocessen av det industriella arvet, är en paradox i eran av urban modernitet och postindustrialism. Socioekonomiska aktiviteter på platsen kan ha mycket lite att göra med den ursprungliga funktionen av de hus de inryms i. Denna rekonstruktion av det urbana rummet uppstår när billiga hyror attraherar nya verksamheter att flytta in. Detta leder till en förändring av områdets identitet. Kulturella aktiviteter, event, upplevelser och identiteter attraherar turister. I detta stadium lever äldre och nyare verksamheter i ett symbiotiskt förhållande (Ibid, s. 149).

I det tredje och sista stadiet av livcykelmodellen är re-territorialiseringsfasen. I denna blir det industriella arvet transformerat till en industri för marknadsföring och kommodifiering. Enligt Xie är gräsrotterna, kulturarbetarna och kommunen pådrivarna bakom denna förändring. Territorialiserings- och de-territorialiseringsfaserna föryngrar industribyggnaderna genom att injicera dem med nya kreativa verksamheter. De kulturarbetare och utvecklare som inledde processen lägger grunden för denna utveckling. Området har i detta stadium gått från att inhysa klassisk industri till kreativ industri. Denna kreativa industri kan definieras som produkter och tjänster som generellt sett associeras med ett kulturellt, konstnärligt och underhållsmässigt värde (Ibid, s.149).

4. METOD

Uppsatsen är en kvalitativ fallstudie angående utvecklingen på Norra Grängesbergsgatan med ett fokus på kulturens roll i gatans utvecklingsprocess. För att samla in data till studien har en metodtriangulering innefattande semistrukturerade intervjuer, observationer samt textanalyser genomförts. Detta för att kunna säkerställa information genom att verifiera den genom olika metoder (Bryman, 2011, s. 354).

Tillvägagångssättet för denna studie följer Alan Brymans steg för en kvalitativ undersökning (Ibid, s. 346). I början av studien formulerades generella frågeställningar för att underlätta val av relevanta platser och undersökningspersoner. De följande stegen var insamling av data och därefter tolkning av den. Det begreppsliga och teoretiska arbetet ledde till specificering av frågeställningar och ytterligare insamling av data såsom passande artiklar. Slutligen utmynnade detta i undersökningens resultat och slutsatser. De data som har samlats in genom intervjuer samt sekundära källor har kategoriserats i en tematisk analys. Det kom tämligen naturligt att analysmetoden som tillämpas är tematisk då tydliga teman framkom i ett tidigt stadium av studien. Dessa var kriminalitet, kultur och gentrifiering. I denna studie baseras analysen på intervjuer, observation samt artiklar och dokument. Bryman skriver att bland annat repetitioner, lokala uttryck som används på ett speciellt sätt eller är obekanta, metaforer och analogier, likheter och skillnader, språkliga kopplingar, användning av samhällsvetenskapliga begrepp samt avsaknad av data ligger till grund för att hitta olika teman (Ibid, s. 529). Kontexten är även viktig, där området beskrivs i detalj för att ge läsaren en tydlig bild över det som studeras (Ibid, s. 362-3). Tonvikt läggs även på processer, där det sociala livet uppfattas i termer av processer där skeenden och nya mönster utvecklas under tid (Ibid, s. 365).

4.1 Observation

Studien baseras på dagliga besök på gatan och en självupplevd bild av hur området förändrats. Jag har bott i Malmö hela mitt liv, besökt gatan under många år och idag bor jag i anslutning till gatan. Det är därför utifrån ett personligt perspektiv gatan studeras, som en besökare och granne och inte aktiv i arbetet längs gatan. Dessa observationer av Norra Grängesbergsgatan sker i en öppen, offentlig miljö. Den har inte skett bakom byggnadernas fasader tillsammans med verksamheter eller aktörer. Syftet med observation av gatan är istället att beskriva det dagliga livet på gatan, hur det ser ut och vilka verksamheter som finns där. Meningen är att ge läsaren en tydlig bild över hur gatan ser ut och de verksamheter som finns. Det är en dold, deltagande form av observation som utförts enligt Brymans (2011) beskrivning. Därtill tillkommer fotografering för att ge en visuell beskrivning över gatan, och därmed underlätta förståelsen för läsaren om hur gatan ser ut.

4.2 Dokumentanalys

En stor del av datainsamlingen i studien är nyhetsartiklar och officiella dokument från kommunen, myndigheter, företag och organisationer. Bryman (2011) skriver att trots att dessa finns tillgängliga som sekundärkällor betyder det inte att det är mindre tidsödande eller lättare att genomföra jämfört med primärdata. Viktigt är att ha i åtanke de följande fyra kriterierna;

autenticitet, trovärdighet, representativitet och meningsfullhet (Ibid, s. 489). I studien har statliga, privata och massmediedokument använts som sekundärkällor. I officiella dokument från statliga källor kan stor autenticitet och trovärdighet finnas, medan representativitet och meningsfullhet är något som kräver större uppmärksamhet (Ibid, s. 494). I studien har ett planunderlag för ett kommande planprogram för Sofielunds industriområde använts som hämtats från Malmö stads webbplats (Malmö.se, 2020b). I officiella dokument från privata källor räknas de som kommer från företag och organisationer. Dessa dokument kan ha stor vikt för fallstudier av organisationer, intervjuer och observationer. Dessa dokument måste granskas efter alla fyra kriterier. Detta då dessa dokument ofta har en ståndpunkt som utgår ifrån vad företaget eller organisationen arbetar utefter. Detta gäller även för representativitet, trovärdighet och meningsfullhet (Bryman, 2011, s. 496-7).

I studien har aktörernas egna offentliga dokument använts för att analysera deras ställningstaganden kring Norra Grängesbergsgatan. Slutligen har även massmedieprodukter i form av nyhetsartiklar använts. Bryman skriver att försiktighet angående autenticitet och trovärdighet är något som måste beaktas. När det kommer till representativitets- och meningsfullhetskriterierna är de däremot inte lika osäkra då författaren själv relaterar detta till studien (Ibid, s. 498-9). Lokal nyhetsövervakning skapar en mediebild av gatan samt dokumenterar de förändringar, planer och debattinlägg som rör utvecklingen. Använda massmedieprodukter består mestadels av material från den regionala nyhetstidningen Sydsvenskan, där en stor del av den allmänna debatten kring gatans utveckling publicerats.

4.3 Semistrukturerade intervjuer

De intervjuer som genomförts har varit semistrukturerade. Teman samt frågor formuleras i en intervjuguide som ligger till grund för intervjuerna. I intervjuerna finns det utrymme för att ändra frågornas ordning, att de besvaras innan de ställs eller att ytterligare frågor kan komma att ställas. Detta för att skapa flexibilitet och för att efterlikna ett samtal snarare än en strukturerad intervju. Frågorna ska inte vara ledande, de ska vara begripliga och anknytas till studiens frågeställningar och problematisering (Bryman, 2011, s. 418-9). Tre intervjuer utfördes med aktörer på gatan, vilka fått utrymme i media och vars synvinklar var grundläggande för studien. Till varje enskild intervju har en specifik intervjuguide formulerats då de intervjuades verksamheter skiljer sig åt och har olika arbetsätt som är intressanta för uppsatsen. Dessa kan ses i appendixet. I denna studie har total anonymitet använts för att beakta intervjupersonernas personliga integritet. Citat från intervjuerna har tagits och intervjuerna har spelats in med godkännande. I studien kommer dessa att definieras som 'utvecklingaktörerna'.

Intervjuer:

- *Verksamhetsansvariga för NGBG*: En av dem är anställd av Malmö stad och har anordnat runt 20 upplagor av Malmöfestivalen, en gratisfestival som pågår under en veckas tid runt om i centrala Malmö. Den andre personen har tidigare arbetat på en tidigare kulturverksamhet på gatan men gick över till NGBG år 2015. Intervjuades 2020-04-29 på ett café i Malmö. Hänvisas i texten enligt: (Intervju 1, 200429, Malmö). För intervjuguide se Bilaga 1.

- *Fastighetsägaren:* Ägaren av ett fastighetsbolag som äger flera byggnader på Norra Grängesbergsgatan sedan år 2006. Intervjuades 2020-05-11 över telefon. Hänvisas i texten enligt: (Intervju 2, 200511, telefonintervju). För intervjuguide se Bilaga 2.
- *Verksamhetschefen:* Verksamhetschefen för Fastighetsägare Sofielund (BIDs). Var med och startade organisationen, arbetade då för Malmö stad. Intervjuades 2020-05-19 över telefon. Hänvisas i texten enligt: (Intervju 3, 200519, telefonintervju). För intervjuguide se Bilaga 3.

5. RESULTAT

I den resterande delen av studien kommer Norra Grängesbergsgatan att studeras i ett internationellt sammanhang som en del av det ökande intresset för att bevara industriområden som möjliga destinationer. Utvecklingaktörernas perspektiv och arbete kommer att studeras utifrån de genomförda intervjuerna tillsammans med olika relevanta dokument och de givna teorierna. Studien tar avstamp i en historisk tillbakablick på gatans historia i relation till internationella processer.

5.2 Från Svinarysland till NGBG

Utvecklingen av Sofielunds industriområde och Norra Grängesbergsgatan kan inte studeras utan att relatera den till Malmö eller stadsdelen Sofielund. Malmö är Sveriges snabbast växande storstad. År 2050 beräknas stadens nuvarande 340 000 invånare uppgå till 500 000. Det är även landets yngsta storstad, med genomsnittsåldern på 38 år. Denna utveckling sätter press på stadens bostadsbyggande, behov av förtätning och påskyndar urbaniseringsprocessen (Malmö.se: befolkning).

I boken *'Staden och kapitalet'* av Ståle Holgersen (2017) beskriver Holgersen den förändring som Malmö genomgått under de senaste decennierna, där den klassiskt industriella hamnstaden med Kockumsvarvet förvandlades till en postindustriell stad då stora industrier outsourcades eller lades ner. Malmö har sedan industrins fall försökt hitta nya sätt att förnya och bygga om industriområden. Västra hamnen, där dåtidens största arbetsgivare Kockumsvarvet låg, är idag ett attraktivt bostadsområde vid vattnet. Nu finns även det nya bostadsområdet Norra Sorgenfri med den ökända Industrigatan. Industrigatan, som liksom Norra Grängesbergsgatan gått från att inhysa klassisk industri till att bli känd för svartklubbar och även för öppen prostitution, håller idag på att bli ett nytt attraktivt centralt beläget bostadsområde. Staden har på detta sätt gått in i en postindustriell era, med postindustriella stadslandskap (Holgersen, 2017, s. 135). Holgersen beskriver Malmös övergång från industristad till postindustriell stad som "Standard-exceptionell". Detta innebär att omvandlingen på många sätt är en kopia på andra postindustriella städers förändring, men exceptionellt på det sätt att ett stort fokus lagts på, bland annat, miljövänlighet, mediakluster och turism (Ibid, s.145). Övergången mellan industrialism och postindustrialism fokuserar dock ofta på hur arbetsförsörjningen i städer förändrats, från fabriksarbete till tjänster. Något som inte uppmärksammats i lika stor grad är just industriområdenas plats i det postindustriella urbana landskapet. Dessa områden kan ses som att de utgör ett viktigt arv från gångna tider

och att de är något som inte borde utplånas från stadslandskapet och invånarnas minne (Xie, 2015, s.141).

Stadsdelen som Norra Grängesbergsgatan ligger i heter Sofielund. Sofielund byggdes som en arbetarförstad till Malmö under slutet av 1800-talet. Under denna tid var det ännu inte bebyggt hela vägen ut från Malmö. På grund av avståndet från Malmö kallades Sofielund under denna tid för Svinaryssland. ”Svina” för att många av invånarna hade grisar på sina tomter och det fanns ett antal slakterier. ”Ryssland” för att det låg långt ifrån Malmös centrum (Dahlberg et al 2006, s. 5). År 1911 blev Sofielund inkorporerat i Malmö (Ibid, s. 5-6). I det första stadiet av verksamhet på det som kom att bli Norra Grängesbergsgatan låg en gård med jordbruk vid namn Annelundsgården som fortfarande ligger kvar i närheten av gatan. Det som nu är Norra Grängesbergsgatan blev mittpunkten i det Sofielunds industriområde som etablerades under 1930-talet i Sofielund. Området gynnades av det geografiska läget intill Kontinentalbanan och genomfartslederna in till Malmös centrala delar. Området var först tänkt som ett bostadsområde, men det fanns under denna tid ett stort tryck på att bygga ett nytt industriområde då många industrier behövde flytta från centrala Malmö för att expandera. Området blev därför industriellt (Dahlberg, 2006, s. 11). Här etablerades företag som godistillverkaren Malaco, vars namn står för Malmö Lakrits Compani, och Pahlssons Bageri, nu Pågens (Sydsvenskan, 2016). När Kockumsvarvet, Malmös största arbetsgivare under större delen av 1900-talet, stängde under 80-talets början, försvann många underleverantörer som också hade sina filialer kring Norra Grängesbergsgatan. Gjuterier, verkstäder och snickerier byttes ut mot bilverkstäder, matgrossister och småföretag. Lokalerna styckades upp i ett virrvarr av små verksamheter och är fler än vad som går att se när man går längs gatan. Idag är gatan starkt präglad av utländska företag och kultur, med ett antal baklava-bagerier, importföretag och föreningar (Dahlberg et al, 2006, s. 11-13). Norra Sofielunds industriområde som Norra Grängesbergsgatan skär igenom, ligger mellan Persborgs och Rosengårds tågstationer på kontinentalbanan som öppnade för persontrafik år 2018. Gatan är till största delen industriell, med bostadsområden i vardera ände av den 950 meter långa gatan. Områdena heter Lönngården och Annelund och består största delen av bostadsrätter. Norra Grängesbergsgatan kopplar samman Lönngatan och Amiralsgatan, två stora gator som leder till stadens centrum. Det finns två långsmala parker som börjar på Lantmannagatan och slutar på Norra Grängesbergsgatan - Gullängen och Enskifteshagen. Idag bor cirka 3000 personer i området kring Norra Grängesbergsgatan och det finns ca 1200 företag och föreningar i området, med en tydlig kulturell puls (Sydsvenskan, 2018a).

Det gamla industriområdet har tagit plats på kartan som ett kulturellt nav. Replokaler, musikstudior, skraddare, en mikrobiograf och kulturföreningar samsas om utrymmet med tvätthallar, bagerier, bilmekaniker, hantverkare, målerifirmor, grossister och religiösa församlingar. Nyetablerade företag varvas med gamla som har legat här i flera generationer (Malmö.se, 2020).

Det är tydliga epoker som utspelat sig i industriområdet. Det visar på hur föränderligt ett område är trots sin byggda miljö som sätter vissa hinder och även ger möjligheter till fortsatt utveckling samt förändring. Den växande kulturella delen av gatan öppnar upp för en ny epok för gatan som destinationsmål för turism.

Bildkälla: Egentagen bild från Norra Grängesbergsgatan (2020-05-23)

5.1 Industriområden som destinationer

Det är inte bara i Sofielunds industriområde som nya verksamheter flyttar in i lokaler som de ursprungligen inte var ämnade för. Runt om i världen finns otaliga industriområden vars lokaler nu inhyser kulturella verksamheter blandade med företag. I artikeln *'Industrial Heritage Tourism and Regional Restructuring in the European Union'* av Gert-Jan Hospers (2012) beskrivs den växande turismen till industriella områden. Denna relativt nya typ av turism ses som ett hjälpsamt verktyg för omstrukturering av industriområden. Denna typ av industriell arvsturism kan även kallas för industriell kultur. Detta refererar till utvecklingen av aktiviteter och industrier för turism i områden som skapades i industriella processer under tidigare perioder (Hospers, 2012, s. 398). Med tanke på den ökande populariteten för turismprogram i industriområden kvarstår frågan hur kultur kan bidra till förnyelsen av gamla industriregioner. Med grund i det teoretiska ramverket är restaurering och exploatering av tidigare industriella landskap ett av de sätt på vilka industrisamhällen kan följa med invånarnas ökande efterfrågan på fritids- och rekreationstjänster. Dessutom är den 'industriella atmosfären' inte nödvändigtvis hinder utan kan istället användas medvetet som en del av industriturismen och centralt i utvecklingen. Genom att betona värdet av det lokala industriella förflutna kan övergången till turism också öka invånarnas identitet och uppmuntra lokalisering i en allt mer globaliserad värld. Följaktligen kan industriell kulturarvsturism förbättra en kommuns dragkraft och fungera som ett PR-verktyg för att motverka offentliga fördomar om industriområden i nedgång (Hospers, 2012, s. 401). Ett exempel på detta finns redan i Malmö i stadsdelen Kirseberg. I gamla lokstallar huserar nu kafferosterier, matvagnar, filmproducenter, småhotell och barer. Platsen kallas just för 'Lokstallarna' och på platsens hemsida står det att: *Lokstallarnas kulturhistoriska värden ska bevaras och utvecklas i en ny arkitektonisk kontext* (Lokstallarna.se, Om lokstallarna). I Malmös grannstad Köpenhamn har en ny destination för mat och kulturverksamheter skapats i ett gammalt industriområde, Refshaleøen, som är en artificiell ö byggd för att inrymma ett skeppsvarv. Målet med den nya användningen av området är att skapa en destination och plats som möter de urbana utmaningarna och expanderar själva uppfattningen av vad stadsliv kan vara. Genom att bevara och utveckla genuina urbana upplevelser söker utvecklarna av Refshaleøen att berika personliga liv och gemenskap (Refshaleøen.dk). I Göteborg återfinns ett ställe som påminner om Sofielunds industriområde. I artikeln *'Maintaining Urban Complexities: Seeking Revitalization without Gentrification of an Industrial Riverfront in Gothenburg, Sweden'* av Gabriella Olshammar (2019) beskrivs Ringön. Ringön är en liten men centralt lokaliserad industriell plats. Området ses ofta som perifert men med möjlighet att bli ett "hipster-mekka" och har fått stort utrymme i lokal media

(Olshammar, 2019, s. 53). Ett annat tydligt exempel på att industriområden kan bevaras som arv och göras till destinationer är LX Factory i Lissabon. LX Factory är ett industriområde på 23 000 kvadratmeter som gått från att vara öde med illegala verksamheter, till en attraktiv destination både för Lissabons invånare och turister. En delegation från Malmö åkte dit år 2018, däribland Fastighetsägaren och Verksamhetschefen för Sofielunds Fastighetsägare, för att hitta inspiration till visionen för Norra Grängesbergsgatan (Sydsvenskan, 2018a).

Utvecklingen av Norra Grängesbergsgatan går därför att placeras in i kontexten av ett växande internationellt intresse för hur industriområden kan utvecklas och värdet att bevara dem i en postindustriell era. Detta kräver medvetet arbete för att skapa de förutsättningar som krävs för att omvandla området, minska stigmatiseringen och hitta balans mellan företagsverksamheter och kulturliv.

5.3 Utvecklingaktörerna på Norra Grängesbergsgatan

För att skapa och befästa denna syn på ett industriområdes fysiska och sociala värde krävs aktiva aktörer. Bakom denna förändring finns de verksamheter, individer och kommunen som tillsammans formulerar planprogram och visioner. Detta i enlighet med regimeteorins bild av det fragmenterade styrandet av stadsutveckling. Genom datainsamlingen från lokal media framträder fyra aktörer som aktivt påverkar utvecklingen av Norra Grängesbergsgatan. Att urskilja dem som aktivt arbetar med gatans kulturella utveckling har inneburit att dessa separeras från andra verksamheter och aktörer som finns där oavsett om det är bilverkstäder, klubbar eller föreningar. Detta innebär inte att andra verksamheter, individer och organisationer inte bidrar till gatans kulturella utveckling utan att deras verksamhet inte i grunden ämnas åt upprustning, bevarande eller utveckling av gatan.

5.3.1 Fastighetsägare Sofielund (BIDs)

Fastighetsägare Sofielund är en verksamhet som i samarbete med Malmö stad och föreningslivet arbetar för att öka trivseln i Sofielund och stödja befintliga verksamheter. Verksamheten startade för att fastighetsägare, byalag, bostadsrättsföreningar och företag lättare skulle kunna samarbeta med kommunen, föreningslivet och de boende för en utveckling av området. I dagsläget har de ungefär 50 medlemmar. Utvecklingssamarbetet arbetar för att öka tryggheten, trivseln och sammanhållningen på Sofielund. Fastighetsägare Sofielund följer det så kallade BID-konceptet (fastighetsagaresofielund.se). BID står för *Business Improvement District* och innebär samverkan mellan flera parter för stadsutveckling i ett geografiskt avgränsat område. Det är ett sätt att formalisera och organisera samverkan och partnerskap mellan privata och offentliga aktörer samt fastighetsägare. Själva processen är en metod för att hitta lösningar för finansiering som bygger på att de som är involverade i BID-processen gemensamt finansierar åtgärder inom det avgränsade området. På sikt kan arbetet bidra till att motverka brottsligheten samt öka tryggheten. Syftet med dessa åtgärder är att skapa säkra, välvärdade och attraktiva offentliga platser för ökat gemensamt värde. Arbetet ska inte ersätta den offentliga servicen, utan komplettera och stärka den (Boverket.se). Fastighetsägare Sofielund skriver att stadsdelen Sofielund är i ett tidigt skede av sin utveckling och att det finns ett behov av att skapa en strukturell grund för de sociala och näringslivsmässiga förhållandena. Fastighetsägare Sofielund har lagt fram ett förslag på ett lokalt områdesbaserat

utvecklingsbolag. Fastighetsägare Sofielund har sedan starten varit intresserade av Norra Grängesbergsgatan. De såg behovet av att komma åt de olagliga verksamheterna på gatan och att hitta ett sätt för kulturen och industrin att finnas på samma ställe på ett funktionellt sätt och verksamhetschefen beskriver varför gatan direkt var en viktig del av deras verksamhet:

Vi var väldigt bekymrade med tanke på att det var många verksamheter som vi märkte bröt mot bygglov. Vi hittade mycket boenden i verkstäder i källare. Det var riktig bekymmersam period, och det var då vi tillsammans inom 'biddan' tog tag med ett arbete för att granska verksamheter tillsammans med myndigheter. Vi var också väldigt intresserade av NGBG på grund av det kultur- och konstliv som finns där. Vi har velat titta på hur kultur och industri kan leva tillsammans med till exempel bilverkstäderna med samförstånd tillsammans (Intervju 3, 200519, telefon).

5.3.2 Fastighetsföretaget

Eroom är ett fastighetsbolag som äger ett flertal av de byggnader som finns på och kring Norra Grängesbergsgatan. Företagets filosofi är hög service, låga hyror och konceptet "Win-win or no deal" som innebär att företag samt partner ska gynnas av verksamheten. I praktiken betyder "win-win" att båda parterna ska vara nöjda med affären och att den är långsiktig. "No deal" innebär att när det inte längre gynnar båda parterna så avslutas affären. Fastighetsägaren berättar i intervjun för denna studie att företaget valde att satsa på att köpa upp fastigheter på Norra Grängesbergsgatan år 2006. Då stod många av lokalerna i industriområdet tomma, men fastighetsägaren berättar att det även fanns en rejäl puls på gatan. Priserna var låga eftersom området hade dålig status. Fastighetsägaren påpekade att många ratar områden som Norra Grängesbergsgatan och att det var flera som ifrågasatte företagets uppköp av fastigheter på gatan. Fastighetsägaren såg det istället som ett magiskt område som ingen direkt hade upptäckt och blev förälskad i gatan och företaget började köpa upp fler fastigheter i snabb takt och beskriver händelseförloppet:

Det var fult, men det var helt perfekt. Det fanns sådan extrem förbättringspotential, vad man än gör där blir en förbättring. Det var många tomma lokaler och det var inte alls speciellt populärt. Det fanns svartklubbar, biltvättar och kriminalitet. Få ville dit och investera och då blev priserna därefter (Intervju 2, 200511, telefonintervju).

5.3.3 NGBG

NGBG är både gatans smeknamn och namnet för en förening på gatan. NGBG startade officiellt år 2019 men har anordnat en endagsfestival på gatan varje år sedan 2016. NGBG skriver på sin hemsida: *NGBG är en hyperlokal kulturförening som arbetar för att försvara kulturuttryck och skapa nya möjligheter i grannskapet runt Norra Grängesbergsgatan i Sofielund i Malmö* (NGBG.se). NGBG arbetar för att gemensamt med gatans befintliga verksamheter och kommunen, se till att behovet av offentliga mötesplatser säkerställs. Samexistens och samskapande är grundläggande principer för organisationen och det de ser som hållbar stadsutveckling. Tillsammans med verkstäder, kulturproducenter och trossamfund ska en gemensam vision formuleras *för gatan som ligger i Malmös geografiska och kulturella hjärta* (NGBG.se). Organisationens har även ett projekt vid namn "Nightshift", som innebär popup-händelser i okonventionella rum i områden. Detta för att många av lokalerna står tomma efter stängningsdags vilket innebär att de då kan ge plats för andra aktiviteter i lokalerna

för att visa på förmåga att skapa mervärde av underutnyttjade utrymmen. NGBG har även byggt upp gatan skalenligt i dataspelet Minecraft. Under intervjun med organisationen beskrivs organisationens arbetssätt: *NGBG försöker att involvera civilsamhället i att skapa staden, vilket vi ser är basen i att skapa en långsiktig hållbar stadsutveckling. Då så måste du lyfta människorna tillsammans med utvecklingen (Intervju 1, 200429, Malmö).*

5.3.4 Malmö stad

Kommunen har en stor del i utvecklingsarbetet av Sofielunds industriområde. Kommunen är som beskrivits i regimteorin den verkställande kraften av en större utveckling (Hall & Hubbard, 1997, s. 156). De tidigare nämnda aktörerna har länge efterlyst en kommunal vision för området och i skrivande stund finns inget satt planprogram för industriområdet, men det är under arbete. I *'Underlag till begäran om planuppdrag: Planprogram för Sofielunds verksamhetsområde i Malmö'* (2020) beskrivs det kommande planprogrammet för industriområdet. Syftet med planprogrammet är att skapa en samlad målbild över hur området ska utvecklas och stödja Malmös tillväxt fram till år 2040. Målet är att säkra områdets heterogenitet, skapa fler arbetstillfällen och att skapa ytterligare destinationer för Malmöborna. I arbetet för planprogrammet kommer möjligheten att bygga bostäder i området att prövas. I detta inkluderas arbetet för att området ska få en positiv karaktär och atmosfär. I planprogrammet ska en strukturplan läggas fram där befintlig bebyggelse kommer att ses över beträffande om byggnaderna ska bevaras eller rivas. I den fysiska struktur som kommer att föreslås ska hållbarhetsmål betraktas, där trygghet, kollektiv styrka och hälsa är viktiga för att utveckla området. I arbetet för planprogrammet kommer möjligheten att bygga bostäder i området att prövas. Under framtagandet av denna målbild för området kommer de samarbeten som finns i området att tas tillvara och de förslag dessa aktörer lagt fram kommer att beaktas. I underlaget står det att det allmänna intresset har en naturlig tyngd i framtagandet av målbilden (Malmö.se, 2020b, s. 1) .

5.3.5 Samarbetet mellan aktörerna

För att åstadkomma utveckling krävs det samarbete mellan dessa aktörer och de verksamma i området. Utvecklingaktörerna på Norra Grängesbergsgatan stämmer överens med den bild som regimteorin ger av den samtida styrningen av städer. De visar på ett fragmenterat, heterogent styrningssätt angående utvecklingen av gatan. Partnerskap och samarbeten med varandra beaktas av kommunen och ses som oumbärliga för att uppnå utveckling av området. I intervjuerna uttrycker aktörerna behovet av en diversifierad ledning av gatans utveckling. De intervjuade beskriver själva det behov av samarbete för att åstadkomma förändring. Verksamhetschefen beskriver läget: *Idag klarar inte städer själva av alla dom utmaningar man står inför. Man måste faktiskt samverka med näringsliv och föreningsliv , akademien och myndigheter för att kunna lösa utmaningarna. Det måste man göra tillsammans (Intervju 3, 200519, telefon).* I intervjun med NGBG är mycket fokus på hållbar stadsutveckling och ett jämlikt samarbetsklimat mellan olika grupper:

Basen i ett gott samhälle är vad jag kallar för maktindelning, att civilsamhället, det offentliga och det privata är lika starka aktörer. Om det är någon som blir starkare då tenderar de att köra över dom andra. Vi måste mötas och balansera för att kunna skapa hållbar utveckling (Intervju 1, 200429, Malmö).

Den utveckling som sker idag är alltså ledd av det offentliga, privata och civilsamhället. Det är en förändring i själva styrningen av gatans förändring. I relation till detta sker andra processer på gatan som påverkar processen. I kommande stycke kommer gatan att studeras utifrån kulturens roll i utvecklingsprocessen.

5.4 Från klassisk industri till kulturell industri

Norra Grängesbergsgatan har som beskrivits följt internationella processerna av industrialisering och nedgång av industri, för att därefter ha blivit ett område med diversifierade verksamheter och en kulturell puls som bidrar till områdets bevarande. Hur stor roll spelar då kulturen i gatans och områdets framtid?

I artikeln *'Urban Regeneration: From the Arts 'Feel Good' Factor to the Cultural Economy: A Case Study of Hoxton'* (2007) av Andy C. Pratt, definieras kultur som produktion och denna kan vara planerad. Det Pratt menar är att det finns potential för en kulturell strategi i stadsutveckling och en möjlighet att utveckla kultur på dess egna termer i det urbana. I artikeln analyseras kulturens roll i utvecklingen eller regenerationen av postindustriella städer. Pratt menar att kultur kan användas för att en stad ska etablera speciell säljkraft, och för att skapa ny infrastruktur genom att koppla kulturen till ett ställe och skapa ett unikt urbant upplevelsecentrum (Pratt, 2009, s. 1043). Dessa områden kallas för ett 'kulturellt kluster', eller en 'kulturell hubb', vilka beskrivs som ett offentligt subventionerat område där konstnärliga och kulturella initiativ etableras (Pratt, 1044). I relation till Norra Grängesbergsgatan är detta en liknande syn på kulturens kraft i utvecklingsprocessen. År 2018 gjordes en destinationsanalys av stadsdelen Sofielund av ÅF, ett ingenjers- och designföretag som arbetar med energi, industri och infrastruktur, på uppdrag av Gatukontoret i Malmö och Fastighetsägare Sofielund. Syftet var att utreda förutsättningarna för att skapa nya destinationspunkter i stadsdelen som kan skapa ett flöde av människor till området. Norra Grängesbergsgatan blev den möjliga kultur- och mathubben (Ibid, s. 42-3). I området finns många exempel på kulturverksamheter såsom Arabiska kulturinstitutet, NGBG, Plan B, King Art Music, Hypnos Theatre (en bio), Kulturfabriken, Graffitihangaren, Shako Mako (ett kulturcenter), en moské och andra religiösa samfund, musikstudios, sportcentrum och matställen. NGBG och beskriver gatan på hemsidan:

Vi ligger i det geografiska och kulturella hjärtat av Malmö. Detta är det mest kulturellt innovativa området i stan och vi tror att det kan bli ännu mer av Malmös kulturella hubb med alla konstnärer och musiker som är i området. Vi är nytänkande, samskapande och en offentlig satsning här skulle binda ihop områdets kulturproducenter ännu mer (NGBG.se, 2020).

Bildkälla: Bild från NGBG Gatufesten (Sydsvenskan, 2017).

NGBG menar att framtidens förtätade stad inte endast handlar om bostäder. De som verkar och bor vid Norra Grängesbergsgatan ska bli informerade och samverka i områdets utveckling. Under en dag varje år stängs gatan av för endagsfestivalen NGBG. Då byggs DJ-sets på gatan men även inne i garagen. År 2019 kom 14 000 besökare och såg 223 föreställningar på 22 scener (NGBG.se). En annan av gatans största kulturverksamhet är klubben Plan B. I artikeln *Rockklubben som ska rädda gatan* (Sydsvenskan, 2018b) beskrivs Plan B som den drivkraft som befäster den kulturella delen av Norra Grängesbergsgatan. Klubben har gått från att vara klassad som en svartklubb, där verksamheten var baserad på medlemskap snarare än inträde, till att bli en legal rockklubb. Idag är klubben en av Malmös mest populära, har vunnit priser och är en av grundbultarna av Norra Grängesbergsgatan kulturutbud. NGBG, fastighetsbolaget och Fastighetsägare Sofielund har varit med och stöttat Plan B:s fortsatta verksamhet på gatan och ser klubben som en steg i rätt riktning (Sydsvenskan, 2018a). NGBG har även föreslagit att stadens konstmuseum ska förläggas i närhet till gatan. I Bilbao byggdes ett museum i ett försummat område. Därefter uppgraderades det offentliga rummet med nya rörelsestråk, infrastruktur och bostäder (Sydsvenskan, 2020a). I samma artikel beskrivs förändringen: *Området håller på att bli något. Det ligger en massa fröer i marken och skott har börjat gro. Ett konstmuseums placering i området hade kunnat få det att växa och blomma stort* (Sydsvenskan, 2020a). Som beskrivits finns det ett stort intresse i att bevara industriområdena för kulturell användning i symbios med det industriella och verksamheter. NGBG har fått 125 000 kronor från kommunen att utreda hur man kan få fler människor att röra sig i området under dygnets alla timmar med projektet "Nightshift". Nightshift har som mål att få industriella och kulturella verksamheter att dela yta. Då många av verksamheterna på gatan, såsom bilmekaniker, bryggerier och bagerier, stänger vid 18-tiden, kan dessa platser användas för annan verksamhet efter stängning. Genom att bygga tillit mellan företags- och kulturverksamheter kan deras ytor användas efter stängningsdags. Ett garage har redan gått med på att användas till kulturella syften, och skulle kunna fungera som musikscen, vernissagelokal eller teater (Sydsvenskan, 2020a).

För att kunna hypotisera kring framtiden riktas blicken mot LX Factory i Lissabon som en förebild för Norra Grängesbergsgatan och industriområdet (Sydsvenskan, 2018a). För att återgå till modellen angående industriell arvsutveckling kommer nu Norra Grängesbergsgatan placeras in i den. Liksom i planeringen av LX Factory finns det en utbredd idé om att bevara Norra Grängesbergsgatan, och att istället för att se området som oönskat se det som en del av den samtida urbana utvecklingen. Genom att placera in Norra Grängesbergsgatan i den industriella livscykelmodell som presenteras i *'A life cycle model of industrial heritage development'* och beskrivs närmare i metoddelen av Philip Feifan Xie (2015) kan gatan och industriområdets utveckling förstås ur den process som den som skett på LX Factory och i ett bredare sammanhang. I den första fasen; territorialiseringsfasen, identifieras postindustriella platser som ett viktigt arv för staden (Xie, 2015, s. 141). I intervjuerna framkommer denna syn på bevarandet av Sofielunds industriområde hos de intervjuade aktörerna. De pratar inte om att riva, utan bevara och rusta upp det som går och bygga där det går. Kommentarer från intervjuerna gör det möjligt att placera Norra Grängesbergsgatan i denna fas, exempelvis med en av Verksamhetschefens kommentarer: *Industriområden är en kulturinstitution i sig (Intervju 3, 200519), telefon)*, fastighetsägarens sam NGBG;

Det är viktigt att bevara och utveckla ett sådant område i Malmö så vi får den här unika destinationspunkten. Det hade varit fantastiskt kul och det är det som håller på att hända. Vi vill ha mat, musik, kultur o ju mer ju bättre! (Intervju 2, 200511, telefonintervju, Malmö).

Det är ju inte jugendvåningar, utan robusta ställen. Om man planterar en växt eller gör ett konstverk syns det mer. Det finns nog något positivt att fastigheterna just inte har ett stort egenvärde. den mänskliga dimensionen blir därför mycket viktigare (Intervju 1, 200429, Malmö).

I den andra fasen, de-territorialiseringsfasen, är det stadiet då turismens krafter tillför nya betydelser till dessa platser (Xie, 2015, s. 141). På Norra Grängesbergsgatan kan detta förstås som det ökade intresset för att besöka området med tanke på det kulturutbud som finns där och de visioner som finns för att området ska bli en destination, till exempel under NGBG-festivalen (Destinationsanalys, 2018). Den tredje och sista fasen i modellen, re-territorialisering, indikerar ett växande fenomen för att återanvända industrilandskap för användning av kreativa industrier och därmed skapa en annan territoriell identitet (Ibid, s. 141). Detta kräver iscensättning av visioner och planprogram.. När det gäller Norra Grängesbergsgatan är områdets utveckling konstant diskuterad och förhandlad mellan verksamhetsaktörer, utvecklingaktörer, kommunen, befolkningen och i medias bild. Inte heller har Norra Grängesbergsgatan varit öde eller bortglömd som fabriken som blev till LX Factory och processen är långsammare. Modellen ger dock en fingervisning om hur kultur kan förnya områden och ändra själva innehållet, och även vikten av att bevara industriområden. Det blir en intressant lokal kontrast där byggnader som inte var ämnade för viss verksamhet ändå används för dessa. Det skapar ett intresse, en fascination som spelar på stadens historia men även ger en känsla av undergroundkultur, trots att den är legal. Norra Grängesbergsgatan har en möjlighet att skapa ett kluster av en diversifierad kulturupplevelse i Malmö i ett bevarat industriellt landskap. Detta kan öka turisternas vilja att besöka Malmö och även motsvara behovet av flera olika centrum för olika användningar (Destinationsanalys, 2018, s. 6).

I fallet Norra Grängesbergsgatan är det tydligt att nya verksamheter och kulturyttringar tillkommit i industriområdet i olika epoker. Det är inte endast nu som den lokala identiteten ifrågasätts och konstrueras, utan det har skett tidigare när verksamheter lämnat och nya flyttat in. Religiösa verksamheter, restauranger och klubbar såsom Plan B är bra exempel på att lokalerna bytt användningsområden. Att kunna utveckla området för att kulturen ska kunna spela en större roll leder till konsekvenser för befintliga verksamheter på gatan. Utmaningar för aktörerna gäller även den stigmatiserade bilden av gatan samt kritiken att utvecklingen innebär en gentrifiering av området som riskerar att stänga befintliga användare och verksamma ute.

5.5 Stigmatisering och gentrifiering

Det är inte utan konflikt och utmaningar som utvecklingen av Norra Grängesbergsgatan sker. Gatans rykte har länge varit negativt, på grund av den brottslighet som funnits men även eftersom området är nedgången. När Fastighetsägaren kom till området fanns soffor och kylskåp som lämnats på gatan och valet att köpa fastigheter på gatan ifrågasattes (Intervju 2, [2020-05-11], telefonintervju, Malmö). Den stigmatiserade bilden av gatan lever kvar än idag och sätter press på utvecklingaktörernas arbete. Efter en genomgång av texter som behandlar Norra

Grängesbergsgatan framkommer olika beskrivningar av gatan. De är ofta paradoxala och skapar en motsägelsefull berättelse av gatan, som både en av Malmös mest kriminella gator men även den mest kulturella. På så sätt framstår gatan som om den vore två, den ena med stor potential och den andra som en problematisk gata i Malmö. Detta skapar en stigmatisering av gatan som utvecklingaktörerna på ett eller annat sätt måste arbeta mot eller förhålla sig till. I intervjun med NGBG beskriver de att den stigmatiserade bilden påverkar deras arbete i jämförelse med andra festivaler i Malmö:

Vi balanserar på en otroligt slak lina. Vi har större press på oss utifrån den kriminella bilden av Norra Grängesbergsgatan att det inte händer våldsbrott på festivalen. Polisen letar efter problem på grund av deras bild av gatan men under alla år vi haft festivalen har inget våldsbrott skett. Vi måste vara bäst i klassen (Intervju 1, 200429, Malmö).

Kriminaliteten på gatan tar sig i uttryck i illegala verksamheter, våld och knark. På Norra Grängesbergsgatan är många av fastigheterna i mycket dåligt skick och dess ägare klassas som slumvärdar och många av verksamheterna är miljöfarliga (Destinationsanalys, 2018, s. 26). För att arbeta för en ökad trygghet och färre olagliga verksamheter har ett samarbete mellan lokala aktörer, kommunen, polisen och flera myndigheter skapats. Initiativet heter 'Tryggare Malmö' och arbetar med förebyggande sociala insatser samt åtgärder i den offentliga miljön. Norra Grängesbergsgatan är ett av Tryggare Malmös fokusområden då det pekats ut av polisen med anledning av kriminaliteten som finns kring gatan. Under år 2019 utfördes en rad tillsyner av olika verksamheter på gatan. Dessa har lett till att verksamheter och fastighetsägare som tidigare haft konkurrensfördelar då de inte följt lagar och regelverk antingen fått stänga eller tvingats börja följa gällande lagstiftningar. Tryggare Malmö skriver att det fortfarande finns mycket att göra då dessa förbud och beslut kräver att det sker uppföljningar då ett flertal verksamheter fortsatt utan förändring, samt att det hela tiden dyker upp fler olagliga verksamheter på gatan. Tryggare Malmö ser en fortsatt problematik då industrifastigheternas lokaler inte nyttjas i relation till gällande bygglov, brandsäkerhetsregler och enligt hälsoskyddslagstiftningen. Tryggare Malmö ser ett behov av fortsatt samverkan för att bedriva tillsyn på gatan. De skriver även att legala verksamheter håller på att etablera sig i området (Tryggare Malmö, 2019, s. 12-13). Verksamhetschefen beskriver dock en förändring i området och på Norra Grängesbergsgatan: *Det har varit en oerhört stigmatiserad bild av området, som vi har vänt. Det har hänt något otroligt stort (Intervju 3, 200519, telefonintervju).* Det finns även olika utmaningar gällande lagstiftning som gör det svårt att arbeta mot hyresgästernas olagliga verksamheter, berättar Verksamhetschefen.

Inom "biddens"¹ håller vi på att tillsammans med justitiedepartementet titta på olika lagförslag för att stärka fastighetsägare för att kunna lättare bli av med hyresgäster som håller på med olaglig verksamhet. Vi vill stärka lagstiftningen om hur man ska vara som fastighetsägare för att hyra ut (Intervju 3, 200519, telefon).

¹ "Bidden" är smeknamnet för BIDs

Bildkälla: Egentägen bild. Hus på Kopparbergsgatan i Sofielunds industriområde som ansluter till Norra Grängesbergsgatan.

Detta har dock inte skett utan kritik. I media har utvecklingen av Norra Grängesbergsgatan beskrivits som att den följer den traditionella gentrifieringsprocessen. En tidigare kulturaktör på gatan och som inte längre finns kvar, har kritiserat de nämnda utvecklingaktörernas arbete i området. I insändaren *'De tidiga kulturaktörerna kan sällan vara kvar när gentrifieringen tar fart'* till Sydsvenskan (2018) skriver författarna att utvecklingen på Norra Grängesbergsgatan följer gentrifieringslogiken och riskerar att trycka ut de tidiga kulturella aktörerna och verksamheterna (Sydsvenskan, 2018b).

I takt med att bilden av den kriminella gatan cementeras kan myndigheternas ökade närvaro legitimeras, som kommer med kontroll, förbud och böter. Istället för att verksamheter och människor utvecklas, blir de utbytta mot nya, och trängs ännu längre ut från centrum. Så skrivs ytterligare ett kapitel i historien om det segregerade Malmö (Sydsvenskan, 2018b).

Detta leder till en diskussion kring vad som händer med området när det avstigmatiseras just på grund av en cementerad negativ bild av gatan. Hur tar detta sig i uttryck på gatan - kommer verksamheter tvingas lämna området på grund av ökad popularitet och högre hyror? Är det som händer på Norra Grängesbergsgatan gentrifiering? Destinationsanalysen fastställer liksom verksamhetschefen att Sofielunds utvecklingsprocess är i det tidiga skedet, vilket skapar målkonflikter som kan påverka områdets förutsättningar för att utvecklas. En av de tydligaste konflikterna är frågan om hur de befintliga industrierna, möjlig bostadsbebyggelse och kultur ska kunna finnas och fungera på samma plats. Andra konfliktaspekter är hur utvecklingen påverkar befintliga aktörer, samt uppenbara risker för gentrifieringseffekter (Destinationsanalysen, 2018, s. 10). Det som är tydligt är att utvecklingaktörerna har en stor medvetenhet om gentrifiering och de negativa följder som kan komma med stadsutveckling, såsom att hyror ökar och att de redan verksamma tvingas lämna. Fastighetsägaren håller inte med om beskrivningen av gatan som att den gentrifieras och menar att de som förmedlar synen på gatan som kriminell och att den genomgår en gentrifieringsprocess skapar polarisering och en tudelad bild av gatan som är mer intressant än den positiva bilden av gatans utveckling. Den

andra beskrivningen är mer dynamisk och intressant menar Fastighetsägaren och pekar på att användningen av begreppet gentrifiering kan förstås som att ett område inte borde utvecklas, att det är bäst som det är just nu och att det handlar om en rädsla för förändring. Istället handlar det snarare om positiv eller negativ utveckling. *Negativ utveckling sker på bekostnad, den river och kör över. Positiv utveckling inkluderar, utvecklar och förbättrar* (Intervju 2, 200511, telefon). *Båda kallas för gentrifiering* menar Fastighetsägaren. NGBG svarar även de på diskussionen kring gentrifiering av Norra Grängesbergsgatan. De hänvisar till den traditionella stadsutvecklingen som ses på andra håll i Malmö. Staden växer som tidigare nämnts och kommunen letar ständigt efter nya områden att utveckla för att möta bostadsbehovet, så att äldre industriområden rivs och görs om. Angående utvecklingen av själva gatan säger de:

Om människor är med själva och skapar en förändring, utveckling och lyfter ett område så är det ju också en del av gentrifieringen. Det är som att säga att det var bättre när det var en bondgård, vilket det kanske det var. Gentrifiering är inte det ord som hjälper dig förklara förändringen från jordbruk till industri (Intervju 1, 200429, Malmö).

Målet för Fastighetsägare Sofielund är inte att någon ska tvingas flytta på grund av ökade kostnader. De menar istället att ekonomiska vinsten av deras arbete inte kommer genom ökade hyror, utan genom att hålla kostnaderna nere med minskad skadegörelse, reparationer samt att arbeta för ett minskat socialt utanförskap (fastighetsagaresofielund.se). Fastighetsägare Sofielund skriver på sin hemsida om farhågor för gentrifiering och beskriver en tidigare svårighet för dialog i området med vissa verksamheter.

För oss finns det ingen anledning att diskutera i termer av att vi vill tränga undan boende eller verksamheter, vi vill tvärtom behålla dem. Den prisökningen som blir är ofta då undermåliga lokaler hyrs ut som sedan måste möta lagar och regler. Då skjuter hyran i taket. Då har vi försökt tillsammans med dessa verksamheter att hitta andra lokaler (Intervju 3, 200519, telefon).

Något som dock ses som ett problem för utvecklingen av gatan är det höga antal bilverkstäder som finns på gatan. Under en av observationerna på gatan räknades runt 15 bilverkstäder i nära anslutning till gatan, men fler finns bakom hörnen. De framstår tydligt vid besök av gatan att den fungerar som ett centrum för bilar och att dessa tar upp en stor del av platsen i området. För att lösa detta har förslag för att flytta bilverkstäderna kommit. I Destinationsanalysen beskrivs planer för att gjuta ny mark för bilverkstäder vilket skulle möjliggöra nya verksamheter längs gatan (Destinationsanalysen, 2018, s. 11). Fastighetsägaren ifrågasätter det stora antalet bilverkstäder i området: *Är det det bästa för Malmö stad att det ligger 40 bilverkstäder som slänger ut oljiga delar? Är det det man ska bevara? Eller kanske är något annat som är viktigare? Kanske en balans mellan dessa?* (Intervju 2, 200511, telefonintervju, Malmö). Verksamhetschefen talar om den vision som finns för att minska antalet verkstäder på gatan:

Vi har haft en vision om att flytta bilverkstäderna till ett och samma ställe på en annan central plats i staden, så hade staden kunnat bidra med att göra så det följer alla miljökrav. Då hade vi kunnat ha det mer som i LX Factory (Intervju 3, 200519, telefon).

Utmaningarna för utvecklingen av Norra Grängesbergsgatan är många och tar olika form. Det som dock är säkert är att en förändring kommer ske i området. Kriminaliteten motarbetas, vilket

kan komma att leda till att lokaler står tomma för ny användning. Kritiken och farhågorna angående gentrifiering är besvarad från aktörerna. Det är först om ett antal år, när planprogrammet är lagt och det går att se förändringen på gatan som det går att se om det som sker är gentrifiering. I nuläget går det inte att utläsa ett större motstånd mot utvecklingen på Norra Grängesbergsgatan utifrån media och vad utvecklingaktörerna säger. Den tidigare kulturaktören som kritiserade de nämnda utvecklingaktörerna för att skapa en gentrifieringsprocess på gatan har lämnat området efter anklagelser om bidragsfusk (Sydsvenskan, 2020b). Däremot kan det självklart finnas kritik mot förändring hos de olika verksamheterna på gatan som inte åtkommit i denna studie. Det är inte heller så att dessa aktörer är de som för utvecklingen och de verksamma tvingas följa efter eller lämna. Det är även felaktigt att tro att det inte är befintliga verksamheter själva som även de ändrar verksamheterna, berättar fastighetsägaren i intervjun:

Det har redan börjat hända, där de själva har ställt om verksamhet. Folk börjar inse attraktionskraften av andra verksamheter än att byta olja. Det har poppat upp fyra nya restauranger inom väldigt kort tid i billiga lokaler som har varit anknutna till bilverksamheter (Intervju 2, 200511, telefonintervju, Malmö).

Utvecklingen av Norra Grängesbergsgatan kan utmana en traditionell stadsutveckling som bygger för behoven men inte människan. Den kan göra området mer hållbart, både socialt och miljömässigt. Det kan bli ett område som själv ändrar den stigmatiserade bilden och visar att invånare tillsammans formar staden och att den formar oss, där en diversifierad kultur och verksamheter lever i symbios, öppen för alla i staden. *Inkluderande hållbar stadsutveckling har jag aldrig sett att det skett tidigare någonstans på planeten, men why not på Norra Grängesbergsgatan?* (Intervju 1, 200429, Malmö).

6. SLUTSATS

Denna studie har bidragit till det växande intresset för bevarandet av industriområden för kulturella syften. Norra Grängesbergsgatan är ett exempel på hur ett område är föränderligt trots sin fysiska byggda miljö. Att människorna och byggnaderna formar varandra och inte är statiska. Gatan visar att urbana rum har fler identiteter än en, negativa som positiva. Studien har även bidragit med att placera Norra Grängesbergsgatan i en internationell kontext. Detta går i linje med Doreen Masseys beskrivning av platser och deras kopplingar till världen som är ständigt reproduceras. Studien visar även på värdet och möjligheterna i att bevara byggnader som var ämnade för industri till andra verksamheter, såsom kultur. Det blir en paradoxal kontrast, men en kontrast som fungerar och gör att det blir en plats värd att besöka. Det är i detta nu som vägen för Norra Grängesbergsgatans utveckling bestäms.

Norra Grängesbergsgatans utveckling och användningssyfte är inte något nytt. Den har gått ifrån att vara jordbruk i ”Svinaryssland” till att vara ett industriområde i utkanten av Malmö, för att i nuläget ligga centralt i Malmö och kallas för stadens ”kulturella hjärta”. Gatan illustrerar hur internationella förändringar kan ta sig uttryck, såsom industrialisering. Idag har en stor del av den traditionella industrin försvunnit och ersatts av mindre verksamheter, som till exempel bilmekanikerverkstäder, kulturella föreningar och matställen. Norra Grängesbergsgatans olika epoker visar just att ett industriområde kan förändras liksom andra delar av städer. Medan Malmös andra gamla industriområden har blivit bostadsområden är det inte säkert att Norra Grängesbergsgatan kommer att bli det. Här finns andra möjligheter och idéer kring bevarande av området. Genom att se till det växande intresset för att bevara industriområden som ett arv från en gången tid och insikten att de kan agera destinationer för kultur, ger detta en fingervisning om en ny epok för centralt belägna industriområden. Detta öppnar upp för att gatan bevaras i en relativt likartad fysisk struktur, men anpassad till samtida idéer kring vad och hur en stad ska vara. Mjukare, grönnare och heterogent. Gatan speglar på så sätt hur en liten plats är sammankopplad med den stora världen, inte endast utifrån internationella processer men även användarnas kopplingar till olika delar i världen. Dåtida behov som fanns när Malmös industriperiod kulminerade övertrumpade behovet av bostäder. Idag ser behoven annorlunda ut, och även behov av kulturella centrum i städer har ökat. Det intresse som finns för att bevara industriområden är en stärkande del i Norra Grängesbergsgatans fortsatta existens. Dagens fascination över gamla industriområden kan bero på att den anspelar på befolkningens nostalgi och intresse för forna tider. Det visar hur urbana rum inte är statiska utan ständigt reproducerade i den sociospatiala dialektiken.

Utveckling är därför något som sker på flera plan, skapad av en myriad av människor och processer som är sammanlänkande. I detta finns även olika strukturer som ger vissa, mer än andra, möjlighet att definiera framtida önskemål för ett område och att sätta dessa i verket. Trots fokus på dessa aktörer är det viktigt att understryka att dessa tillsammans med civilsamhället formulerar planerna för området. De aktörer som direkt påverkar utvecklingen av Norra Grängesbergsgatan har kapacitet att agera utifrån den koalition de formar. Dessa tydliga utvecklingaktörer är fastighetsbolaget, NGBG, Fastighetsägare Sofielund (BID) samt Malmö stad (kommunen). Dessa framstår som tydliga aktörer genom medias porträttering av området samt genom olika dokument kring områdets utveckling. Dessa aktörer har ekonomisk, politisk och social makt vilket skapar möjligheter att arbeta för förändring och för att definiera områdets

utveckling. Områdesutveckling blir på så sätt förhandlat. Aktörerna på gatan är intresserade av att arbeta för att säkerställa gatan som en kulturell destination i Malmö och att möta de behov staden har. Genom att se till liknande industriella områden som blivit kulturella turistdestinationer kan kulturen ses som en drivkraft bakom områdesförvandling i ett bredare sammanhang. Detta stärker det intresse som finns att skapa en kulturell hubb i Malmö. Kulturen kan även lösa problemen med stigmatisering då området får en ny social identitet. Då mer fokus lagts på områdets utveckling är det även av större intresse för myndigheter att få bort kriminaliteten. Detta går ihop med regimteorin om hur samtida stadsutveckling sker genom partnerskap och koalition. På Norra Grängesbergsgatan är denna även förankrad i användarna och invånarna i området.

Utveckling av Norra Grängesbergsgatan kommer att ske i och med att det framtida planprogrammet för området läggs. Detta kräver en samlad, diversifierad ledning som ser till möjligheterna snarare än hindren. För hinder finns det, såsom ett ökat behov av bostäder i staden som sätter press på att hitta nya platser att bebygga. Det är även risken att hyrorna går upp så att det sker en gentrifiering där många av de som idag besöker och använder området inte kan fortsätta göra detta. Andra hinder är just bebyggelsen och ett högt antal bilverkstäder som tar upp mycket plats, då ett av målen för utvecklingen är att människans plats på Norra Grängesbergsgatan blir viktigare och större än bilarna. Utmaningarna är på så sätt relaterade till faktumet att förändring av Norra Grängesbergsgatan är oundvikligt, men att tillvägagångssätten är möjliga att forma. Gentrifieringsdebatten kring Norra Grängesbergsgatan handlar därför om något annat, om rädslan för att områdets sociala identitet ändras och att verksamma i dagsläget inte får plats i denna. Då området inte är ett bostadsområde handlar detta istället om ett skifte till andra, nya verksamheter med andra produkter och tjänster, snarare än byte av invånare. Denna är istället till stor del kulturledd i dagsläget. Detta kan komma att innebära en ny bild av Norra Grängesbergsgatan som omöjliggör viss typ av verksamheter och minskar frekvensen av exempelvis bilverkstäder. Arbetet mot den stigmatiserande bilden av gatan och de illegala verksamheterna kan leda till en ny social identitet för området där kulturen tar större roll. Här är det viktigt att se till att denna inte utesluter utan är öppen för alla invånare. Det kräver att ifrågasätta vad som allmännyttigt och hur gatan och industriområdets framtid kan gynna fler.

Möjligheterna och utmaningarna är många för gatan. Det som är säkert är att det finns potential på gatan för att skapa ett utrymme där den industriella strukturen ger möjligheter för människan att ta större plats. Att stadsutvecklingen viker av från det *'standard-exceptionella'* till bara *'exceptionellt'*. Gatan är redan idag en destination. Imorgon kanske det är en annan typ av destination, med en ny urban identitet. Förhoppningsvis är det en sådan som fortfarande kopplar ann gatan till hela världen. En mångkulturell gata där alla får plats. Det kommer att vara intressant att som Malmöbo och granne till Norra Grängesbergsgatan följa den fortsatta utvecklingen av och det vardagliga livet på gatan. Under tiden kommer gatan vara en del av min och Malmöbornas vardag.

För mig är det som att vara del av en serie med nya avsnitt varje dag. Den är extremt spännande. Det är så mycket som hänt i den serien under dessa år. Det är helt otroligt. När jag åker dit är det som att jag ska se ett nytt avsnitt av 'NGBG Live'. Det händer alltid någonting (Intervju 2, 200429, telefonintervju).

Tack

Jag vill tacka min handledare Peter Jakobsen för all feedback och uppmuntran. Därtill vill jag tacka Fastighetsägaren, Verksamhetschefen och NGBG för medverkan – det var intressant för min studie och för mig personligen att få prata med er!

Källa: Egentagen bild från Norra Grängesbergsgatan (2020-05-23)

Norra Grängesbergsgatan
Lätt Malmös coolaste gata

ngbg.se
(street blog)

REFERENSLISTA

Tryckta böcker

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (2. uppl.)(B. Nilsson, övers.). Malmö: Liber.

Harvey, D. (2006). *Spaces of global capitalism*. Verso.

Lees, L., Slater, T., & Wyly, E. (2013). *Gentrification*. Routledge.

Massey, D. (1995) *Space, Place and Gender*. Minneapolis : University of Minnesota Press.
Cambridge: Polity Press.

Akademiska artiklar

Dahlberg, H., Kretschmer, H., Scotte, M., Kindblad, C., Jansson, A., & Biller, M. (2006). *Sofielund: från Svinarysland till mångkulturell stadsdel*.

Grodach, C., Foster, N., & Murdoch III, J. (2014). Gentrification and the artistic dividend: The role of the arts in neighborhood change. *Journal of the American Planning Association*, 80 (1), s. 21-35.

Hall, T., & Hubbard, P. (1996). The entrepreneurial city: new urban politics, new urban geographies?. *Progress in human geography*, 20 (2), s. 153-174.

Hospers, G. J. (2002). Industrial heritage tourism and regional restructuring in the European Union. *European Planning Studies*, 10 (3), s. 397-404.

Olshammar, B. G. (n.d.). *Maintaining Urban Complexities : Seeking Revitalization without Gentrification of an Industrial Riverfront in. 11(1)*, s. 53–77.

Pratt, A. C. (2009). Urban regeneration: From the artsfeel good'factor to the cultural economy: A case study of Hoxton, London. *Urban studies*, 46(5-6), s. 1041-1061.

Xie, P. F. (2015). A life cycle model of industrial heritage development. *Annals of Tourism Research*, 55, s. 141-154.

Tidningsartiklar

Expressen (2018). *Malmö's problemgata är ungdomarnas mötesplats*.

<https://www.expressen.se/kvallsposten/malmo-problemgata-ar-ungdomarnas-motesplats/>
(Hämtad 2020-05-02)

Sydsvenskan (2020a). *NGBG vill se ett konstmuseum i Malmös kulturella hjärta*.
<https://www.sydsvenskan.se/2020-02-29/ngbg-vill-se-ett-konstmuseum-i-malmos-kulturella-hjarta> (Hämtad 2020-05-20).

Sydsvenskan (2020b). *Forna medlemmar: Kontrapunkt fixade skenäktenskap och fuskade*.
<https://www.sydsvenskan.se/2020-01-14/forna-medlemmar-kontrapunkt-fixade-skenaktenskap-och-fuskade> (Hämtad 2020-04-19)

Sydsvenskan (2018a) *Rockklubben som ska rädda gatan*.
<https://www.sydsvenskan.se/2018-05-04/rockklubben-som-ska-radda-gatan> (Hämtad 2020-04-19)

Sydsvenskan (2018b) *De tidiga kulturaktörerna kan sällan vara kvar när gentriferingen tar fart*. <https://www.sydsvenskan.se/2018-04-10/de-tidiga-kulturaktörerna-kan-sällan-vara-kvar-när-gentriferingen-tar-fart> (Hämtad 2020-05-19)

Sydsvenskan (2017). *Så blir årets NGBG-festival*.
<https://www.sydsvenskan.se/2017-09-08/sa-blir-arets-ngbg-festival> (Hämtad 2020-05-23)

Sydsvenskan (2016). *Bortåt Svinaryssland*.
<https://www.sydsvenskan.se/2016-09-24/bortat-svinaryssland> (Hämtad 2020-04-19)

Elektroniska artiklar

Boverket (2019). *Brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder*
<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-atgarder/metoder/samverkansmodeller/bid/> (Hämtad 2020-04-25)

Destinationsanalys Sofielund. (2018)
<https://fastighetsagaresofielund.se/wp-content/uploads/2018/06/Destinationsanalys-Sofielund.pdf> (Hämtad 2020-04-23).

Fastighetsägare Sofielund (i.d). *Om oss*.
<https://fastighetsagaresofielund.se/foreningen/om-oss/> (Hämtad 2020-04-25)

Lokstallarna (i.d) *Om lokstallarna*.
<https://www.lokstallarna.com/om-lokstallarna> (Hämtad 2020-04-25)

Malmö stad (i.d) *Befolkningsstatistik*.
<https://malmo.se/Fakta-och-statistik/Befolkning.html> (Hämtad 2020-05-24)

Malmö stad (2020b). *Området där trenden har vänt.*

<https://malmo.se/Service/Om-Malmo-stad/Vart-Malmo/Vart-Malmo-artiklar/2020-01-30-Omradet-dar-trenden-har-vant.html> (Hämtad 2020-04-20)

Malmö Stad. (2020b) *Underlag till begäran om planuppdrag.*

<https://motenmedborgarportal.malmo.se/welcome-sv/namnderstyrelser/stadsbyggnadsnamnden/mote-2020-03-26/agenda/pp-6053-underlag-till-begaran-om-planuppdrag-reviderad-pdf?downloadMode=open> (Hämtad 2020-05-24).

NGBG.se (i.d) *Förening.*

<https://www.ngbg.se/forening.html> (2020-04-15)

Refshaleoen (2019). *Refshaleoen press release.*

https://refshaleoen.dk/wpcontent/uploads/2019/03/Refshaleoen_press_release.pdf (Hämtad 2020-05-29).

Tryggare Malmö (2020). *Rapporten Samordnad tillsyn inom Tryggare Malmö 2019 – för ett rättvist och tryggt Malmö.*

<https://malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Trygghet-ochsakerhet/Trygghetssamarbeten-med-myndigheter/Tryggare-Malmo.html> (Hämtad 2020-04-23)

Kartor

Google Maps, Malmö

<https://www.google.se/maps/@55.6037864,12.9774915,12.28z> (Hämtad 2020-05-23)

Malmö Stad. (2020b) *Underlag till begäran om planuppdrag.*

<https://motenmedborgarportal.malmo.se/welcomesv/namnderstyrelser/stadsbyggnadsnamnden/mote-2020-03-26/agenda/pp-6053-underlag-till-begaran-om-planuppdrag-reviderad-pdf?downloadMode=open> (Hämtad 2020-05-24)

Intervjuer

Verksamhetsansvariga för NGBG 200429, på ett café i Malmö.

Fastighetsägaren: 200511, över telefon.

Verksamhetschefen för Fastighetsägare Sofielund, 200519, över telefon.

BILAGA 1 Intervjuguide NGBG

- Hur länge har er verksamhet funnits?
- Varför skapades er verksamhet?
- Finns det ett värde i att bevara industriellt arv?
- Tankar kring gentrifiering?
- Minecraft NGBG? - vad är syftet?
- Har ni LX Factory i Lissabon som förebild?
- Hur ser ert bemötande ut från kommun, verksamheter och invånare?
- Hur går ni tillväga för att skapa samarbete med olika verksamheter?
- Hur uppfattar ni kriminaliteten på gatan?
- Har ni märkt en förändring på gatan sedan olika aktörer, inklusive er, tillkommit?
- Hur ser gatan ut om 5 år?

BILAGA 2 Intervjuguide Fastighetsägare

- När och varför började Eroom investera i byggnader på Norra Grängesbergsgatan?
- Hur såg gatan ut när ni kom dit och hur bemöttes ni av befintliga verksamheter?
- Vad innebär konceptet 'win-win och no deal' i praktiken på Norra Grängesbergsgatan?
- Hur ser erat samarbete ut med Malmö stad?
- Hur arbetar ni för att göra gatan tryggare?
- Hur ställer du dig till bilden av att gatan gentrifieras?
- Hur ser ni på LX Factory som en förebild för gatans framtid?
- Hur tror du det kommer se ut på Norra Grängesbergsgatan om 10 år?
- Hur hade du beskrivit Norra Grängesbergsgatan med fem ord?

BILAGA 3 Intervjuguide Verksamhetschef

- Hur länge har er Fastighetsägare Sofielund fokuserat på utvecklingen av NGBG?
- Hur bemöttes ni i början av befintliga verksamheter, aktörer och boenden i området?
- Vilka är utmaningarna i att utveckla Norra Grängesbergsgatan?
- Hur ser ni på NGBG som ett möjligt centrum i Malmö för kulturverksamhet?
- Vad anser ni om byggandet av ett museum i anslutning till gatan?
- Finns det ett värde i att det bevaras som ett minne av Malmös industriella tid?
- Hur ser ni på LX Factory som förebild för gatans utveckling?
- Hur arbetar ni mot kriminaliteten på gatan?
- Hur ställer du dig till bilden av att gatan gentrifieras?
- Vem vinner på utvecklingen?
- Hur mäter ni gatans utveckling?
- Kan du beskriva Norra Grängesbergsgatan med fem ord?